

[Wihjelm]

I de ytringsfrihedsdebatter, vi fuldt så meget som fremskridtspartiet og på linje med de radikale og SF har deltaget i her i salen, har vi aldrig nogen sinde forfægtet, at enhver offentligt ansat skulle have lov til at udtale sin uforgribelige mening på sin institutions vegne. Det ville jo være fuldstændig forrykt. Nej, det, man burde fastholde, det, man burde slås for, er selvfølgelig, at disse ansatte skal kunne komme med deres ekspertviden som enkeltpersoner, men at de naturligvis ikke uden at have baglandet i orden kan udtale sig på institutionens vegne. Derfor er der overhovedet ikke nogen kameler eller andet at sluge i forbindelse med udgangen på den sag hos ombudsmanden. Hvordan miljødirektoratet så i øvrigt administrerede det, er noget ganske andet, men der er intet som helst efter vores opfattelse af ytringsfriheden forkert i udgangen på den sag hos ombudsmanden.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets tekst
vedtoges uden afstemning.

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling
vedtoges uden afstemning.

Den næste sag på dagsordenen var:

7) Første behandling af lovforslag nr. L 35:

Forslag til lov om ændring af adoptionsloven. (Godkendelse som adoptant).
(Fremsat 18/10 83).

Lovforslaget sattes til behandling.

Forhandling

Lissa Mathiasen (S):

Det er jo et meget følsomt område, vi skal behandle her i dag. Jeg vil derfor godt starte med at give udtryk for, at vi finder, at de krav, der skal stilles til adoptanterne, skal stilles for at tilgodese barnets tarv. Det må være det grundlæggende i adoptionslovgivningen. Kravene stilles ikke for at hindre folk i at adoptere, men alene for at tilgodese

barnets rettigheder. Jeg synes, at det er på denne baggrund, eventuelle ændringer i kravene skal vurderes.

Den mest vidtgående ændring i det lovforslag, justitsministeren har fremsat, er i virkeligheden bestemmelsen om, at justitsministeren fremover skal fastsætte regler om godkendelse som adoptant og adoptionssagers behandling, herunder om indholdet af ansøgninger om adoption m.v. Ved at overlade godkendelseskriterierne for adoptanter til ministeren tillægges denne i virkeligheden en meget vidtgående bemyndigelse. Noget sådant kan vi godt acceptere.

Når ministeren i bemærkningerne præciserer, hvad det er, han ønsker bemyndigelsen til, er der en række punkter, vi i hvert fald godt vil drøfte nærmere med ministeren. Det gælder f.eks. reglen om adoptanternes alder. Ministeren giver her udtryk for at ville lempe alderskravet. Jeg må indrømme, at her er vi meget skeptiske. Jeg synes, det er naturligt, at der kun indgås adoptionsforhold til fremmede børn inden for den periode af livet, hvor en familie normalt ville få egne børn. En øvre grænse omkring 40 år svarer rimeligt nok hertil, så jeg synes ikke, der er grund til at ændre det forhold, idet vi igen må fastholde, at det først og fremmest er barnets tarv, vi skal have for øje. Det andet er spørgsmålet om lempelse af samlivets varighed, og her må jeg også sige, at vi er meget bekymrede.

Det tredje punkt er spørgsmålet om, hvilke former for samliv der skal kunne anerkendes som adoptionsberettigende, og om, hvorvidt enlige skal kunne adoptere. Det lyder umiddelbart meget rimeligt, men jeg synes ikke, vi bør give disse grupper falske forhåbninger, og derfor må en samlet vurdering være på sin plads.

Jeg synes også, det skal bemærkes, at hensynet til udlandets bedømmelse af vores adoptionspraksis må være ret så afgørende. Vi vil jo gerne bevare muligheden for at adoptere børn fra andre lande, og dette beror i høj grad på disse landes bedømmelse af vores lovgivning og deres tiltro til os. Disse bekymringer har vi også fået tilkendegivet af adoptionsformidlingscentrene, og det bør vel give os anledning til nøjere overvejelser.

Sammenfattende kan jeg sige, at vi ikke helt finder grundlag for denne lovændring. Efter debatten i januar er det vores indtryk, at sagsbehandlingstiden, som har været et

[Lissa Mathiasen]

reelt problem, er gået ned, og at de lokale instanser har opfanget de signaler, vi kom med under debatten. Det synes jeg er ganske glædeligt at kunne konstatere.

Som det er fremgået, er vi ikke umiddelbart enige med ministeren på en række af de områder, som er nævnt i forslaget, og slet ikke i ministerens begrundelser, men vi vil da godt være med til at diskutere det. Det fører mig til principielt at fremhæve, at hvis vi skal give en så vidtgående bemyndigelse som den, ministeren her ønsker, så ønsker vi, at ministeren forpligter sig til, forinden han foretager vidtgående ændringer i reglerne om adoption som følge af bemyndigelsen, at forelægge disse for retsudvalget til orientering og eventuel drøftelse.

Annelise Gotfredsen (KF):

Der ligger et stort forarbejde til grund for dette forslag til ændring af adoptionsloven. Der har været en forespørgselsdebat her i folketinget, der har været møder på Marienborg, og der har været foretræde af forskellig slags for retsudvalget.

Jeg vil takke justitsministeren for, at der foreligger disse ændringer af adoptionsloven, som i høj grad imødekommer synspunkter, som også det konservative folkeparti har lagt vægt på, og som vor tidligere ordfører, Lis Møller, fremhævede og kæmpede for med stor energi og medfølelse. Jeg vil i øvrigt henvise til debatten og til Lis Møllers indlæg i januar måned.

Der er ingen tvivl om, at adoptionsregler tidligere bundede i hensynet til barnets tarv, og der skal heller ikke være nogen tvivl om, at det er det overordnede formål med de ændringer, vi nu skal tage stilling til. Men der kan jo være forskellig vurdering af, hvilke forhold der tjener barnets tarv bedst, om ikke der også er grund til at tage hensyn til adoptivforældrene. Dette lovforslag viser forståelse for, at der må være en grænse for, hvad man kan og skal undersøge af familiemæssig karakter, forhold, som muligvis og højst sandsynligt ikke har nogen indflydelse på det hjem, de pågældende forældre vil kunne give et adoptivbarn. Det må være et krav, at folk behandles menneskeligt.

Vi er tilfredse med, at ministeren nu tager skridt til at ændre nogle af de forhold, der har været mest kritik af, og lemper nogle be-

tingelser, hvor det i sig selv kan være tvivlsomt, om de har den store betydning for barnets tarv, og som især kan være belastende for adoptivforældrene, som jo er i en belastende og enerverende situation. Jeg skal ikke komme med eksempler, det er gjort før – dér kan jeg også henvise til den tidligere debat. Jeg vil gerne omtale nogle af ændringerne.

Vi er tilfredse med, at man overflytter adoptionssamrådene til statsamterne, og vi er tilfredse med, at man søger at forenkle undersøgelserne, således at antallet og omfanget af de indhentede oplysninger, herunder også specialundersøgelserne, bliver beskåret. Vi mener, det er rigtigt, at det er justitsministeren, der som den politisk ansvarlige instans får kompetencen til at opstille generelle regler, og vi finder, det er rigtigt, at det ikke er adoptionsankenævnet, der opstiller disse generelle regler.

Vi vil gerne med fru Lissa Mathiasen i udvalget drøfte betingelserne om alder, samlivets varighed og enliges mulighed for at adoptere, men vi finder, at de ændringer, der gives udtryk for i bemærkningerne til forslaget, er rigtige, og vi kan for vort partis vedkommende anbefale forslaget.

Povl Brøndsted (V):

Jeg synes, at ministeren fortjener ros for ting. For det første den hurtige handling i fortsættelse af den debat, vi havde i januar måned 1983, og for det andet den vældige åbenhed, hvormed ministeren har lagt hele forslaget frem. Flere steder står der, at ministeren her er helt indstillet på at drøfte tingene med udvalget, og der kan være andre instanser.

Vi er vel nok tilbøjelige til, når vi arbejder med spørgsmålet om adoption, mest at hæfte os ved de tilfælde, hvor der har været nogle ikke tilfredsstillende løsninger for hverken de forældre, der har søgt om at få et adoptionsbarn, eller for børnene. Siden 1968 er der blevet anbragt omkring 5.000 udenlandske børn i danske hjem, og der er 600 forældre, der venter på at få et barn. Det tager jeg som udtryk for, at der er umådelig mange eksempler på, at det virkelig er lykkelige forældre og lykkelige børn, der er kommet ud af det arbejde, der er gjort inden for adoptionsadministrationen.

[Povl Brøndsted]

Vi mangler lidt materiale. Vi har nogle undersøgelser fra tidligere, der viser, hvordan børnene har befundet sig i danske hjem i de tidligste år, men nu er der mange børn, der nærmer sig de lidt vanskeligere år, hvor de dels når puberteten, dels kommer ud blandt andre mennesker, og der kan godt være grund til at se på, hvordan det lykkes i den fase.

Alt i alt tror jeg, vi må se i øjnene, at adoptionsreglerne har medført, at der er blevet gode forhold for mange børn, som ikke havde en god fremtid for sig, hvis de ikke havde fået et hjem i det danske samfund.

Jeg opfatter forslaget sådan, at der i virkeligheden kun er 2 ændringer i det af administrativ karakter. Den ene er den politiske indflydelse, der skal flyttes fra adoptionsnævnet til justitsministeren. Jeg kan se ideen i det, for der er på mange områder langt større mulighed for, at vi her på forskelligt plan kan debattere ændringer. Systemet, som det har været, har været godt nok, men vi har nok følt, at det har været lidt lukket.

Den anden ændring af administrativ karakter er, at godkendelsen henlægges til statsamtet, samrådene bliver nedlagt, de amtskommunale socialcentre fortsætter med at være undersøgelsesorganer. Der kan godt hos en venstremænd være en lille stemme, der siger: nå, begynder vi nu alligevel at flytte en hel masse over til statsamtene? Vi var jo lidt betænkelige ved at få disse instanser.

Et andet spørgsmål, som jeg synes der i høj grad kan være grund til at undersøge, er: hvem er det i statsamtet, der får sagen? I samrådene har vi repræsentanter for forskellige specialgrupper, og det er da godt nok, at der er folk med forskellig baggrund til at tage beslutningerne eller forestå undersøgelserne, men vi kan risikere, at det i statsamtet er en enkelt jurist, der sidder med det. Om det betyder, at det bliver lettere eller sværere, er det svært for mig at se. Vi er i hvert fald nødt til at få godt oplyst, om det er muligt at skabe bredde også i det arbejde, der skal foregå i statsamtet. Vel, det vil alt sammen være med til at fremme og forenkle behandlingen, og det er vi tilfreds med.

Det, der bliver lempelserne, er de ting, ministeren for fremtiden kan bestemme, og som jeg som sagt føler at ministeren er meget åben over for at drøfte. Jeg tror i det hele taget, at det i slige sager er meget svært at

sige, at lige bestemt den aldersgrænse er rigtig. Det er nok meget forskelligt fra det ene forældrepar til det andet, men en grænse skal der vel være, og vi vil meget gerne debattere denne.

En af de ting, jeg også mener det er væsentligt at få debatteret, er de enliges ret til at adoptere. Her må der formodentlig være ligestilling, så at enlige mænd og enlige kvinder skal have samme ret til og mulighed for at adoptere. Jeg vil også her mene, at vi skal have en god debat, snak og belysning af det.

Vi kan lide det, der er det forenkende og det lettende, men vi vil ikke slække på kravet om, at det er væsentligt at sikre det bedst mulige samspil imellem barn og forældre.

Alice Faber (SF):

SFs indstilling til lovforslaget er, at den nuværende ordning stort set fungerer godt. Vi mener, at de ændringer, der eventuelt kan være behov for, kan ske inden for den lov, der fungerer nu.

Loven og reglerne skal være sådan indrettet, at vi først og fremmest tager hensyn til børnene. Det er en alvorlig sag at adoptere et barn, og det er svært at være adoptionsansøger, men det skal være så sikkert som overheadet muligt, så vi undgår anbringelse af adoptivbørn hos adoptivforældre, som ikke kan klare opgaven.

Selvfølgelig skal vi sikre, at de forældre, der søger adoption, får en god og rimelig behandling, og hvis der er behov for at forbedre eller justere enkelte forhold ved ansøgningspraksis, vil vi godt være med til at se på det i udvalget. F.eks. har jeg kendskab til en sag, hvor mandens langvarige arbejdsløshed ser ud til at være hovedårsag til afslaget. Jeg tror ikke, at der havde været noget afslag, hvis det var kvinden, der havde været arbejdsløs. Vi vil også godt være med til at se på samlivsvarigheden. Kravet her kan måske justeres.

Det ser ud til, at motivet til ændringerne skal findes i kritikken fra ansøgere, ikke i, at børnene har haft for dårlige forhold. Vi bør vel ikke lave sådanne ændringer, at de lande, som har tillid til vore regler og vort adoptionsarbejde, ændrer holdning og ikke mere vil formidle børn til Danmark.

Jeg vil gerne stille ministeren nogle spørgsmål, for jeg synes, det er meget svært

[Alice Faber]

at finde argumenter for forslagene i bemærkningerne, i hvert fald en argumentation, som er begrundet i generel viden om uheldige regler. Selvfølgelig skal vi tage hensyn til konkrete klager, det skal vi bestemt, men det bør ses i en større sammenhæng.

I cirkulære af 5. november 1980 harmoniseredes reglerne om plejetilladelse ved plejeforhold af længere varighed med reglerne om adoption. Det betød, at der skete en stramning af reglerne om plejeforældres alder og varigheden af deres samliv. Skal disse regler i døgnplejecirkulæret nu også ændres?

Jeg vil også gerne spørge, hvad det er for en viden, der ligger bag ved forslaget om at slække på kravene til de almindelige undersøgelser. Jeg kan godt forstå, at det er ubehageligt for forældrene at få foretaget de undersøgelser, men vi synes, det er vigtigt, at man ikke slækker på kravene.

Vi mangler også viden om problemerne med samrådene. Hvad er det, der har retfærdiggjort, at godkendelsen skal flyttes til statsamterne, og hvorfor har ministeren ikke i bemærkningerne åbenbart noget om indholdet af de drøftelser med organisationerne, som er nævnt i punkt 5 i de almindelige bemærkninger? Adoptionsnævnet kommer efter vores mening ud i nogle problemer med hensyn til at have viden nok til at kunne være ankeinstans. Hvis det ikke får mulighed for at følge udviklingen igennem de sager, som ikke ankes, får det et skævt indtryk af sagstyperne. Findes der ikke inden for andre områder tilfælde, hvor den øverste forvaltningsmyndighed både er sidste ankeinstans og fører tilsyn med de underordnede myndigheder?

Vi er altså bange for, at børnenes tarv i forbindelse med adoption underlægges hensynet til adoptivforældrene i justitsministerens forslag, men vi vil under udvalgsbehandlingen godt være med til at se på, hvad der ligger af yderligere materiale, for vi har god brug for mere materiale om, hvordan den nuværende ordning har fungeret. Jeg er også bange for, at hvis justitsministerens forslag gennemføres, så vil en del af de adoptionssøgende få nogle forventninger, som bliver meget svære at leve op til, fordi der ikke er børn nok. Vil unge forældre f.eks. ikke altid gå forud for ældre forældre, f.eks. forældre over 40 år, og enlige? Men de har

nogle forventninger, som man uden tvivl ikke vil kunne leve op til.

Birgith Mogensen (CD):

Dette forslag til lovændring fylder jo ikke meget som lovforslag, kun en enkelt side. Ikke desto mindre vil lovændringen få vidtrækkende betydning for fremtidige adoptionsager.

Adoptionsloven er en rammelov, som indtil nu har ladet embedsmænd om at udfylde rammerne, især hvad angår reglerne om godkendelse som adoptant.

CD kan helhjertet tilsige forslaget sin støtte. Efter vor opfattelse er et lovforslag som dette endnu et skridt i den rigtige retning, nemlig at give politikerne og folketinget den naturlige kompetence tilbage i forhold til det tidligere af såkaldte eksperter dominerede flertal.

Forslaget lader kompetencen til at godkende adoptionssøgende overgå fra adoptionsamrådene til statsamterne, som i forvejen varetager funktioner ved behandlingen af adoptionsager, med klagemulighed til adoptionsnævnet. Dette vil efter CDs opfattelse give en mere enkel og hurtigere behandling af adoptionsbegæringer, således at ansøgerne ikke mere skal svæve i uvished i månedsvis, ja endog i årevis, og med bævende hjerte vente på dommen over dem som forældre. At justitsministeren samtidig har tilkendegivet, at han ønsker de meget stramme regler om godkendelse som adoptant lempet, kan kun glæde CD. Både alderen, der tænkes hævet fra 40 plus 38 år til 45 plus 45 år, og samlivsbetingelsen, der tænkes sænket fra 5 til 3 år, er en naturlig lempelse af vistnok verdens strengeste regler om adoption.

Når samfundet udvikler sig, må samfundets regler også gøre det. CD er sig selvfølgelig sit ansvar bevidst, især over for de børn, adoption skal gavne, men det er næppe mere gavnligt for børnene at skulle vente år og dag på at blive adopteret end at skulle leve hele deres barndom på institution, og det er faktisk risikoen, hvis vi ikke gør vore krav lidt mindre stramme og lidt mere menneskelige. Næppe én eneste adoptionssøgende søger uden meget nøje at have overvejet de mulige konsekvenser, og de søger alligevel i håb om at kunne give et barn en tryk tilværelse i en familie.

[Birgith Mogensen]

CD kan som tidligere nævnt fuldt ud støtte lovforslaget og de ændringer i de generelle regler om godkendelse, justitsministeren har til hensigt at gennemføre i kraft af lovforslaget.

I vor iver efter at sikre børnene førsteklases adoptionsforældre må vi aldrig glemme, at vi ikke alle sammen er førsteklases, men alligevel får vi børn, samt adoptivbørnenes alternativer.

Knud Lind (FP):

Fremskridtspartiet skal indledningsvis sige tak til ministeren, fordi han her forsøger at rette op på nogle ting vedrørende adoption. Ministeren bør også roses for den hurtighed, der er lagt for dagen.

Det paradoksale er, at vedrørende de mennesker, som selv er i stand til at avle de børn, de nu ønsker, er der ikke nogen, der snager i vægtgrænser, alder m.v., medens de personer, som skal adoptere, ofte har skullet igennem et nåleøje og langvarige undersøgelser, som af og til har resulteret i urimelige afgørelser.

Jeg kunne i den forbindelse tænke mig at spørge ministeren, om man har nogen statistik over, i hvor mange tilfælde det har været nødvendigt at fjerne adoptivbørn fra deres adoptivforældre, altså efter at adoptionen er gået i orden. Uden at have denne statistik er det mit indtryk, at det ikke er sket i ret mange tilfælde.

Vi er i fremskridtspartiet lidt betænkelige ved at adoptere ministerens forslag råt for usødet. Det kommer ganske enkelt af, at fremskridtspartiets politik er, at statsamterne skal nedlægges, og her er altså et nyt område til statsamterne. Man siger ikke, hvorledes dette udvalg skal være sammensat. Skal det alene være jurister i statsamtet, som skal beslutte nu? Er det socialpædagogiske element fuldstændig fløjet bort? Det er der ikke svar på nogen steder. Man kunne tænke sig, at kirken blev draget lidt mere ind i billedet, f. eks. præsten. Der var mange muligheder. Ministeren nævner ikke i sit forslag, hvilken sammensætning adoptionsudvalget i statsamtet skal have, og når man ikke nævner det, må vi tage for givet, at det er de jurister, der er i statsamtet, der ene og alene skal behandle sagerne.

Jeg vil også spørge ministeren, hvorfor Amtsrådsforeningen er imod nyordningen. Mig bekendt er Amtsrådsforeningen imod denne nyordning, og den er også imod, at samrådene nedlægges. Er der nogen nærmere begrundelse for Amtsrådsforeningens hårde modstand mod ministerens forslag?

Som sagt vil fremskridtspartiet arbejde velvilligt med ministerens forslag i udvalget.

Aase Olesen (RV):

Efter det sidste indlæg må vi vel konstatere, at der i alle partier i folketinget nu er enighed om, at det er nødvendigt at have en eller anden form for godkendelsesprocedure, og at der dermed skal findes nogle udvælgelseskræfter for adoptivforældre. Det er i yirkeligheden et stykke vej at være kommet, for det har jo ikke været tilfældet tidligere med fremskridtspartiet.

Dermed er vi langt inde i diskussionen om, hvordan disse kriterier så skal se ud. Det er jo det, det handler om. Jeg synes, det er vigtigt at slå fast, hvad også socialdemokratiets ordfører gjorde, at dette ikke handler om voksne menneskers ret til at få børn af det offentlige system på en eller anden måde. Det handler om at sikre børn, der skal adopteres væk, de bedst mulige opvækstvilkår. Hvis vi hele tiden holder os det for øje, tror jeg, at vi kan komme igennem denne diskussion i nogenlunde enighed.

Vi kan uden større betænkelighed sige ja til ministerens ønske om at få tillagt kompetencen til at fastsætte generelle retningslinjer, idet vi går ud fra, at det som hidtil sker i overensstemmelse med folketingets retsudvalg. Jeg skal senere vende tilbage til de generelle betingelser.

Derimod er jeg meget stærkt i tvivl om forslaget om at nedlægge samrådene og overflytte deres funktion til statsamterne. Jeg kan ikke i lovforslaget og dets bemærkninger finde nogen begrundelse herfor. Der er, så vidt jeg kan se, ikke anden begrundelse, end at der indpakket står, at så kan der ske en hurtigere behandling. Men fart over feltet eller hurtig behandling kan også ske på anden vis, og derfor vil jeg godt spørge ministeren: hvad har været hovedbegrundelsen? Har det måske i virkeligheden været noget helt andet, nemlig ønsket om større ensartethed? Den

[Aase Olesen]

kan jo også nås på forskellig vis. Jeg synes, at man savner en begrundelse.

Derefter vil jeg ligesom hr. Knud Lind spørge, hvad konsekvenserne af at flytte over egentlig er. Betyder dette, at sagen alene bliver afgjort af jurister? Så synes jeg, at man er inde på noget betænkeligt, for så er det igen folks ret til at blive godkendt, der bliver sat i centrum, mens de lægelige og de socialpædagogiske hensyn formentlig – og jeg siger »formentlig«, for det kan ikke ses af forslaget – vil blive sat i baggrunden. Derfor vil jeg spørge, hvordan forbindelsen mellem socialcentre og statsamterne i dette spørgsmål skal være.

Taletiden er kort, så jeg skal nøjes med at sige, at jeg kan tilslutte mig ønsket om at begrænse de mere vidtløftige psykiatriske og psykologiske undersøgelser, mange ansøgere oplever som meningsløse. Men jeg vil gerne spørge, hvad det i øvrigt er for nogle undersøgelser, ministeren agter at begrænse.

Jeg er tilfreds med, at adoptionsnævnet fortsat skal være ankeinstans, og jeg kan ikke lade være med at sige til ministeren, at det var rart, at han ikke faldt for fristelsen til at gøre sig selv til slutinstans.

Så er der forslaget om at ændre de generelle betingelser. Jeg er personlig meget betænkelig ved forslaget om at udvide den nu gældende sammenlagte alder på 78 år til 45 plus 45 år – sådan forstår jeg forslaget. På mødet på Marienborg tror jeg det blev udtrykt fra adoptionsnævnets side, at man kunne forestille sig at gå op til en sammenlagt alder på 80 år. Det var egentlig bedre.

Jeg vil godt spørge: hvad har været ministerens begrundelse for nu at komme med denne række af forslag om ændringer? Ministeren sagde den 25. januar 1983 – jeg citerer fra Folketingstidende 1982-83, sp. 4696 – som konklusion på debatten, at han kunne se, »at man ellers i det væsentlige mener, at de forhold, hvorunder man behandler adoptioner nu – som reglerne er og måden, hvorpå arbejdet bliver gjort – i det store og hele er rigtige, og det er jeg taknemlig og glad for at høre«.

Når ministeren er taknemlig og glad for de nuværende regler og den måde, det foregår på, hvorfor laver han så et forslag, der på meget væsentlige punkter ændrer det?

Jeg har brugt min taletid, men jeg skal vende tilbage til resten, som jeg har lyst til at sige, i næste runde.

Wilhelm (VS):

Jeg kommer muligvis også i bekneb for tid, for det er en række væsentlige spørgsmål, forslaget her rejser. Derfor vil jeg gardere mig ved at sige, at vi havde jo en debat om alle disse spørgsmål den 25. januar 1983. Dér havde vi betydelig bedre mulighed for at udtrykke os grundigt og nuanceret, så jeg skal henvise til det indlæg, jeg kom med på VS' vegne ved den lejlighed.

Til en begyndelse vil jeg godt slå et par af forudsætningerne for hele debatten fast, for der gør sig nogle misforståelser gældende.

Vi skal for det første gøre os klart, at det at slække på reglerne om godkendelse af adoptivforældre ikke bringer et eneste barn væk fra en institution og ud til en familie. Alle de børn, de pågældende lande frigør til adoption, bliver adopteret, og det eneste, vi gør ved at slække på kravene, er at bringe dem til nogle andre familier. Det synes jeg er helt afgørende for debatten om, hvor skrappe krav vi skal stille.

Det andet er, at hidtil er 90 pct. af ansøgerne faktisk blevet godkendt. Det vil sige, at hvis vi overhovedet skal stille nogen krav, så har disse jo egentlig ikke vist sig at være alt for eksklusive, må man nok sige. Det er klart, at der er nogle, der har holdt sig væk, fordi de har kendt f. eks. aldersbetingelserne, men 90 pct. af ansøgerne er altså blevet godkendt.

Når vi kommer til ministerens forslag, kan jeg sige, at vi kan gå med til, at adoptionsnævnet ikke skal have den dobbeltfunktion både at være sidste ankeinstans og at være den instans, der udformer reglerne. Det er såmænd ikke, fordi der er noget principielt forkert i dette. Der er jo masser af nævn, også under justitsministeriet, der har den dobbeltfunktion, og der er ikke noget principielt forkert i det. Men nu er der meget larm omkring det, og da der er ønske om at få det opdelt, synes vi, det er en heldigere opdeling, der er valgt i dette forslag. Det ville være ulykkeligt, hvis det var omvendt: at det var nævnet, der skulle lave regler, og at det var ministeren, der skulle være ankeinstans. Så

(Wilhelm)

lad os da i Guds navn få det, der er foreslået her.

Om indholdet må jeg sige, at med denne opdeling får ministeren beføjelse til at fastsætte reglerne for, hvornår adoptivforældre kan godkendes. Jeg går ligesom fru Aase Olesen ud fra, at folketinget får et ord at sige herom, ellers er jeg ikke vild med det, for vi er meget skeptiske over for de antydninger, ministeren er kommet med – eller mere end antydninger, det er i virkeligheden ret præcist angivet i bemærkningerne, hvad han agter at bruge beføjelsen til.

Vi er skeptiske over for aldersudvidelsen. Som jeg sagde sidst, vil vi godt gå med til at fjerne 78 års fællesreglen, for den har ikke stor praktisk betydning. Men generelt at sige, at ingen afvises, selv om de er 45 år på tidspunktet for ansøgningen, hvilket meget let bliver til både 48 og 49 år, før den faktiske adoption finder sted, eller over 50 år for begge forældre ved den anden adoption, og at det skulle være en grundregel, man overhovedet ikke behøvede at dispensere fra, finder vi ikke på nogen måde dokumenteret skulle være hensigtsmæssigt, set fra børnenes synspunkt i hvert fald.

At samlivsvarigheden sættes ned til 3 år, er vi også betænkelige ved, især da ministeren siger, at hvis de 3 år støder an mod aldersbetingelsen, altså for dem, der oven i købet er 48–49 år på det tidspunkt, kan kravet om samlivsvarighed skæres helt ned til 1 år, uden at det egentlig er nogen dispensationsregel; det finder vi heller ikke klogt.

Adoption til enlige kan vi i vores samfund synes er nok så rimeligt, men ministeren var selv inde på i januar, at det kan betyde, at de lande, der adopteres fra, ikke længere vil føle sig trygge ved de danske regler. Derfor er det ikke så enkelt at sige, at efter dansk målestok er det o.k.

Den konservative ordfører sagde, at der er gjort et stort forarbejde. Det skal jeg ikke bestride. Jeg har derimod svært ved at se, hvor ministeren har rygdækning for de synspunkter, han er kommet med i dette forslag. De fandtes ikke i debatten i januar. Det er muligt, at CD har skiftet opfattelse. I hvert fald siger fru Birgith Mogensen i dag som sædvanlig det stik modsatte af det velovervejede indlæg, fru Yvonne Herløv Andersen kom med den 25. januar, på så at sige alle punkter. Da var fru Yvonne Herløv Ander-

sen helt anderledes skeptisk over for de ændringer, fru Birgith Mogensen nu oven i købet er lykkelig for på CDs vegne. Der er ikke rygdækning i den debat, vi havde i januar. Jeg kan ikke sige, om der var det på Marienborg; dér var jeg desværre forhindret i at deltage.

Jeg kunne da godt have lyst til at vide – fordi det overhovedet ikke oplyses i bemærkningerne – hvad det er, Amtsrådsforeningen har sagt, hvad det er, Frederiksberg og Københavns kommuner har sagt, hvad det er, Adoption Center og Danadopt har sagt, og hvad det er, adoptionsnævnet har sagt i denne sag. Det må vi i hvert fald have oplyst under udvalgsbehandlingen.

Jeg har et par bemærkninger til, som jeg bliver nødt til at gemme til anden omgang.

Inge Krogh (KrF):

Der er ting i dette lovforslag, kristeligt folkeparti finder meget positive, og der er andre ting, vi synes trænger til præcisering.

Det er udmærket, at undersøgelser skal foregå hos amtets socialcenter, og at godkendelsen sker i statsamtet.

Vi mener, det er en forbedring, at man vil tilstræbe, at undersøgelsen af, om adoptanten er egnet, foregår så hurtigt som muligt, og at man vil søge at lægge en bremse på de ofte meget belastende undersøgelser hos speciallæger og psykologer.

Vi er tilfredse med, at aldersgrænsen er hævet noget. Det har vi flere gange været fortalere for. Vi mener, at mennesker i fyrrerne ofte har fundet en plads i livet og har bedre tid til børnene end de yngre.

Vi ser med nogen bekymring, at justitsministeren taler om 3 års samliv som betingelse for at kunne adoptere. Der står ikke noget om ægteskab. Jeg mener dog at vide, at det er justitsministerens mening, at der skal være tale om ægteskab, når adoptionen foretages. Men jeg ser gerne, at der er et formuleret krav om ægteskab og et formuleret krav om længden af dette ægteskab. Hvornår samlivet begynder, kan vel være meget vanskeligt at definere, og man ved, at ægteskabet, familien, kernefamilien, er det tryggeste sted for et barn at vokse op.

Spørgsmålet om, hvorvidt enlige skal kunne adoptere, stiller vi os noget tvivlende over for. Det bør absolut kun være i undtagelses-

[Inge Krogh]

tilfælde, måske slet ikke. Jeg vil igen hævde, at livet i kernefamilien må være det bedste for barnet. Vi må tænke meget på, at de lande, vi traditionsmæssigt, i hvert tilfælde gennem de senere år, har fået børnene fra, sætter familielivet meget højt, og at de måske indskrænker antallet af de børn, de sender hertil, hvis de ikke er ganske sikre på, at barnet kommer ind i et familieforhold.

Nu bliver det sagt, specielt i avisoverskrifter, at det bliver nemmere at adoptere. Det kan man vel ikke sige. Det bliver måske lettere at blive anerkendt, men til gengæld er der noget, der vokser, og det er køen af de mennesker, som måske får et for stort håb om at kunne få et barn, som altså ikke eksisterer. Jeg tror specielt, det kan blive farligt for de enlige, hvor der vel nok er mange, der ønsker at adoptere, og hvis der åbnes for det, vil det skabe et håb, som ikke kan indfries.

(Kort bemærkning).

Knud Lind (FP):

Fru Inge Kroghs indlæg undrede mig en lille smule, for jeg ville godt have hørt fru Inge Kroghs kommentarer og indstilling til det, jeg nævnede, nemlig at kirken måske kunne drages lidt mere ind i billedet, f.eks. præsten og biskoppen. Vi har overhovedet ingen garanti for, hvorledes det behandles i statsamtet.

(Kort bemærkning).

Inge Krogh (KrF):

Jeg må indrømme, at det er en tanke, jeg ikke har haft og vi heller ikke har haft i partiet. Men det er da værd at overveje at føre det frem i udvalget. VS' ordfører vil oven i købet gøre det i Guds navn, så det er da udmærket.

Tove Niemann (FP):

Jeg vil blot sige, at vi ligesom fru Inge Krogh ser meget positivt på, at aldersgrænsen bliver hævet til 45 år. Vi så den helst hævet til 50 år, hvad vi selv har fremsat forslag om.

I bemærkningerne til forslaget står der:

»Det vil endvidere blive alderen på tidspunktet for ansøgningens indgivelse, der vil blive afgørende for, om alderskravet er opfyldt.«

Det ser vi også positivt på, for der er mange eksempler på, at alderskriteriet på grund af myndighedernes langsommelige behandling i sidste ende bruges ved afslag på adoption. Vi synes, det var rigtigere, at der blev gjort noget mere for at skabe nogle klare regler for, hvor længe undersøgelserne må vare, at det f.eks. skal ordnes på 3 måneder, for det er en psykisk belastning for dem, der ønsker at adoptere, at der kan gå halve og hele år, før sagen er i orden.

(Kort bemærkning).

Aase Olesen (RV):

Det var åbenbart for tidligt, jeg fik glædet mig over, at fremskridtspartiet var kommet til fornuft i denne sag. Skal det forstås sådan, at fremskridtspartiet går ind for, at aldersgrænsen skal være 50 år, og at man altså stadig væk kan ansøge om at blive godkendt som adoptivforældre i den alder?

(Kort bemærkning).

Tove Niemann (FP):

Det vil jeg sige ja til, fordi vi samtidig ønsker, at undersøgelserne skal være korterevarende og mindre omfattende og mere ensartede over hele landet.

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

Først og fremmest vil jeg gerne sige tak for en saglig debat, hvor man jo har fremhævet – hvad jeg også håbede på – ønsket om at komme i gang med at finde de rigtige regler om adoption og adoptionsgodkendelse.

Det er rigtigt, som fru Annelise Gotfredsen sagde, at vi har haft flere drøftelser af dette, både her i salen i forbindelse med forespørgslen og på Marienborg på konferencen, og retsudvalget har også haft muligheder for at drøfte sagen.

Man kunne overveje, om vi skal tilendebringe den drøftelse, der er i gang, og se, hvad der kan være at ordne administrativt, eller vi skal se at få løst problemerne på en anden måde. Jeg har ment det rigtigt at fremsætte et lovforslag, dels på grund af indholdet – det skal jeg komme tilbage til – dels fordi jeg havde den opfattelse, at nogle af dem, der i dag bliver bebrejdet afgørelser, samrådene, nævnet, handler på grundlag af ordlyden og ånden i en betænkning fra 1976,

[Justitsministeren]

og det mener jeg ikke man kan bebrejde dem.

Hvis man derfor ønsker, at der skal ske ændringer med hensyn til nogle af de spørgsmål, der har været nævnt her, eller andre, må det være rigtigt, at folketinget tager stilling til det. Derfor synes jeg, det er det mest ærlige at komme med et lovforslag og deri angive, i hvilken retning vi vil gå. Det er jo rigtigt, som det også fremgik af fru Alice Fabers bemærkninger, at lovforslaget og det, der er angivet som meningen med lovforslaget, i væsentlig grad adskiller sig fra det, der var hovedindholdet af betænkningen fra 1976, og den administration, der følger deraf.

Jeg har forstået, at næsten alle er enige i den opfattelse, og så må vi jo have en lovgivning, der ændrer kompetencen, således at det ikke længere er nævnet, der både skal give retningslinjerne og træffe afgørelse i ankesager. Jeg tror også, det er rigtigt, at man her har forskellige myndigheder.

En ting er aldeles afgørende: hvis folketinget vil have indflydelse på retningslinjerne, så må det være den minister, der har lovgivningen, der beskæftiger sig med dem. De andre steder er der jo ikke mulighed for, at folketinget direkte kan sige til, hvis man ønsker det anderledes.

Så kan man spørge: ja men skal folketinget så i loven indsatte disse retningslinjer, eller skal vi, som det her er foreslået, give en bemyndigelse til ministeren, således at man dér kan lægge retningslinjerne?

Jeg tror, at det sidste er det bedste, fordi man så kan være opmærksom på de bevægelser, der kan opstå i forbindelse med denne sag, men også – det vil jeg gerne slå meget kraftigt fast – fordi det selvfølgelig er meningen, når disse retningslinjer fastlægges, at folketinget ikke alene skal have indflydelse på det, men også skal have en sådan placering, at det er retningslinjer, der er lagt i overensstemmelse med folketinget, og det vil jo i praksis sige retsudvalget eller retsudvalgets flertal.

Om den del af lovforslaget, der vedrører statsamtterne, vil jeg gerne sige, at jeg da også har været i tvivl om, hvorvidt man skulle lægge disse afgørelser over til en anden myndighed end tidligere. Statsamtterne er nærliggende, for de har tidligere haft opgaven med adoptioner og har også en række andre familiesager.

Når jeg mener, at det er bedst at finde frem til en anden myndighed end samrådene, så har det forbindelse med det, der også blev spurgt om fra fru Aase Olesens side, nemlig om jeg ønsker mere ensartede afgørelser. Ja, det gør jeg, og det tror jeg man bedre kan opnå på denne måde. Jeg skal sørge for, at retsudvalget får det materiale, der viser, hvor forskellige afgørelserne er i amterne, og jeg mener ikke, det er heldigt, at de er så forskellige. Jeg tror, at man ad den vej kan opnå noget mere ensartet.

Jeg mener også, man kan opnå en hurtigere behandling på denne måde. Det betyder ikke, at man skal undlade at spørge sagkyndige, men man skal kun spørge dem, i det omfang det er nødvendigt at høre sagkyndige. Der kan være sundhedsspørgsmål o.lign., hvor man bør henvende sig til læger. Efter den forberedende undersøgelse, socialcentre- ne foretager af det hjem, som det ægtepar, der vil adoptere, har, mener jeg, at der skal ske en stillingtagen til, hvilke yderligere undersøgelser der skal til, også for at få forenkling og hurtighed.

Jeg synes, der er én ting, der er forkert ved de nuværende samråd. Hvis 2 medlemmer af et samråd går ind for adoptionen, men det tredje medlem siger nej, så kan der ikke gives tilladelse. Så er det altså ikke flertallet, der har mulighed for at give den, så skal sagen videre til nævnet. Det giver under alle omstændigheder en længere behandlingstid. Man kan så sige: vi kan opretholde samrådene og søge at give dem nogle andre retningslinjer. Muligt, men jeg mener altså, at forslaget om statsamtterne er en bedre ordning. Men det kommer vi jo til at drøfte nærmere.

Hr. Wilhjelms spurgte, hvad de forskellige, der har fået denne sag forelagt, nu har sagt. Med hensyn til statsamtterne og de kommunale repræsentanter, der var til et møde om, hvor administrationen skal ligge, var der en opdeling – hvad man måske kan tænke sig. Statsamtternes repræsentanter gik ind for dette forslag, mens man var mere tvivlende eller imod fra Amtsrådsforeningens og andres side. Det materiale vil selvfølgelig senere tilgå retsudvalget, så man kan få lejlighed til at bedømme det.

Der blev spurgt om et møde, der skulle have været i adoptionsnævnet, og om, hvad man havde sagt dér. Så vidt jeg ved, finder

[Justitsministeren]

mødet sted i morgen, og derfor kan jeg ikke i dag fortælle, hvad nævnet siger om forslaget. Men også dets opfattelse vil selvsagt gå videre til retsudvalget.

De adoptionsformidlende organisationer har haft møde med retsudvalget og har også haft møde med mig, og dér kom vi mere ind på de regelændringer, jeg foreslår. Det er rigtigt, at der er betænkeligheder ved, at enlige skal kunne adoptere, men ikke hos samtlige organisationer. Om de mener, det er forkert, at man bare giver adgang til det, som man foreslår det her, i stedet for at udelukke det, kan jeg ikke rigtig sige. Jeg mener ikke, at betænkelighederne var af denne størrelsesorden.

Jeg tror ikke, at der er større betænkeligheder ved kravet om 3 års samliv. Må jeg sige til fru Inge Krogh i den forbindelse, at vi fortsat vil kræve ægteskab på adoptions-tidspunktet. Det er noget, de lægger megen vægt på i de adoptionsformidlende organisationer, fordi de siger, at hvis ikke der er tale om ægteskab, når adoptionen finder sted, så vil det være vanskeligt at få børn fra udlandet.

Med hensyn til alderen er der ikke samme opfattelse hos alle organisationer. Det rækker fra tvivl til, vi kan vel kalde det glæde over forslaget. Mit indtryk er, at disse organisationer er parate til en vis udvidelse.

Jeg vil gerne nævne en tanke, som vel også kommer frem under retsudvalgets drøftelser: kunne man ikke i stedet for det, jeg foreslår, en forhøjelse til 45 år, have en ordning, hvorefter forskellen imellem barnets alder og hver af forældrenes alder må være højst 40 år? Det ville jo give en liberalisering, når det drejer sig om de større børn, som der også er større muligheder for at få til adoptionen, mens udvidelsen kun vil blive meget begrænset, når det drejer sig om børn i den helt unge alder.

Der blev spurgt, hvorfor jeg ønsker en udvidelse af aldersgrænserne. Jeg vil for så vidt gerne svare med en henvisning til det, fru Lissa Mathiasen var inde på, nemlig at alderskravene normalt skal være som i de tilfælde, hvor det drejer sig om egne børn. Det mener jeg også, men jeg synes heller ikke, de skal være ringere. Det er dog en kendsgerning, at der i samlivsforhold, i ægteskabsforhold, kan være en betydelig aldersforskel imellem de to parter i ægteskabet. Vi kan

ikke komme uden om – i hvert fald ikke, når det er den kvindelige part, der er den yngste – at vi her udelukker nogle fra adoption, der selv under normale forhold kunne få barnet. Det kan klares på den måde, jeg har foreslået, og måske også på den måde, der er foreslået i det, jeg refererede før fra mødet med de adoptionsformidlende organisationer. Det kunne også klares ved at se væk fra kravet til den enkelte forælder og kun tage den sammenlagte alder. I øjeblikket har man jo begge dele.

Jeg er selvsagt parat til at drøfte de muligheder, der her foreligger, men jeg mener, at de krav, vi har, er for stramme. Det er grunden til, at vi er kommet med dette lovforslag, og til debatten, der har været forud, men også til, at vi nu har den holdning, at de regler, vi har i øjeblikket, er for stive og i nogle tilfælde for uheldige i forhold til de mennesker, der søger at få tilladelse til en adoption.

Det er da rigtigt som mange gange fremhævet, at det er børnenes tarv, man skal se på i disse sager. Sådan er det jo i sager i det hele taget, hvor man beskæftiger sig med børn. Men dette, at man tager hensyn til barnets tarv, mener jeg ikke bør medføre, at man udsætter dem, der ikke gør sig skyldige i noget andet ondt, end at de ønsker at få et barn at leve med i deres familie og ikke selv kan få dette barn, for noget, som de måske ikke opfatter som helt menneskevenligt.

Her synes jeg nok, man må sige, at det er vores pligt at sikre, at reglerne ikke er anderledes, end at behandlingen over for dem, de spørgsmål, der stilles til dem, de undersøgelser, der foretages, altid er i en sådan form, at man stadig væk har for øje, at det, de pågældende bliver undersøgt for, det er noget positivt og ikke noget negativt, nemlig ønsket om at opdrage et barn.

Dertil kommer også, at efter min opfattelse skal man være tilbageholdende, når det drejer sig om familieanliggender, med at gå for stærkt og for kraftigt ind på den måde, at man giver for mange restriktive regler og giver myndighedsbestemmelser af en sådan art, at myndighederne skal foretage en indblanding i noget, der vedrører familieforhold.

Jeg siger tak for de bemærkninger, der er faldet her ved førstebehandlingen i første omgang, både fra dem, der i det store og hele umiddelbart kunne tilslutte sig, og fra

[Justitsministeren]

dem, der har udtrykt en tvivl. Vi får en bedre lejlighed til at drøfte sagen videre.

Alice Faber (SF):

Jeg havde ikke lejlighed til at uddybe alle de problemer, som jeg ser i ministerens forslag, og det vil jeg gerne have lejlighed til nu.

Samtidig vil jeg også gerne stille et spørgsmål til fru Birgith Mogensen. Hvad er det for nogle institutionsbørn, som fru Birgith Mogensen har kendskab til, og som venter på adoptivforældre? Det vil jeg meget gerne have at vide. Efter min mening ligger det sådan, at den pukke, der er – hvis man kan tale om pukke i dette tilfælde – består af adoptivforældrene og ikke af børn, der venter på adoption. Jeg vil meget gerne have et svar fra fru Birgith Mogensen på det.

Jeg vil også godt spørge ministeren endnu en gang: hvordan skal disse samråd egentlig sammensættes? Hvad er det for nogle mennesker, man vil have i samrådet? Skal det bare være en jurist? Hvad har man tænkt sig med det?

Men det, som jeg synes er meget alvorligt på dette område, er ministerens tale om at sætte aldersgrænserne op. Jeg synes, det er et meget stort problem, at børn, f. eks. fra udlandet, kan blive adopteret af forældre på 45 år og, når de kommer i teenagealderen, have nogle forældre, som er 60 år eller over 60 år. De fleste af os herinde har kendskab til at have teenagebørn. Vi ved, hvad det er for nogle problemer, teenagebørn kan få. Det er ikke altid nemt at være forældre, og det må være endnu sværere at have nogle børn, som har problemer f. eks. i forhold til deres hudfarve og i forhold til deres identitet.

Jeg mener, at lovforslaget ikke kan accepteres. Vi går bestemt ikke ind for at ændre adoptionsloven.

Ministeren gav udtryk for, at adoptionsnævnet ikke havde udtalt sig. Et af adoptionsnævnets medlemmer udtaler sig meget kraftigt i dag i Kristeligt Dagblad og siger – det er fru Gunhild Due, det drejer sig om –:

»Jeg går, hvis de nye adoptionsregler vedtages.«

Så nogle af adoptionsnævnets medlemmer finder altså, at det er meget uheldigt, hvis man herfra går ind for ministerens forslag.

Aase Olesen (RV):

Jeg lyttede med stor interesse til ministerens svar, men jeg synes egentlig ikke rigtig, jeg fik noget svar på det, jeg spurgte om: hvad det var, der gjorde, at ministeren nu kom med dette lovforslag, når han selv sagde, sidste gang vi diskuterede det, at han i det store og hele var glad og taknemlig for at høre, at man her i salen var godt tilfreds med de eksisterende regler og den måde, man kører sagerne på.

Ministeren siger samme sted, nemlig den 25. januar 1983, at man er nødt til at sætte en aldersgrænse, der svarer nogenlunde til den, man i almindelighed må regne med, når familien får et barn. Det er jo rigtigt, at det er omkring de 40 år, det er naturligt. Sådan noget lignende sagde ministeren, og han kommer så også ind på spørgsmålet om den 30-årige kvinde, som er gift med en betydelig ældre mand. Hvis det er den vej rundt, vi skal, bliver det interessant at diskutere det, men så er det altså noget andet end det, der står i bemærkningerne til lovforslaget.

Jeg skal kort gøre rede for vores holdning til de øvrige forslag til ændrede betingelser.

Vi er mindre betænkelige ved nedsættelsen af samlivsvarigheden, men fortsat under den forudsætning, at man ikke ændrer væsentligt på de generelle alderskriterier.

Vi vil også godt diskutere, om ikke det vil være rimeligt at lempe nogle af de strenge krav for adoption af større børn, hvis der i øvrigt er tale om mennesker, som hidtil har beskæftiget sig med børn.

Vedrørende enlige adoptanter lyttede jeg meget nøje til, hvad ministeren sagde, og jeg har også hæftet mig ved, at der i bemærkningerne til lovforslaget står, at der uden tvivl findes enlige, der vil være lige så velegnede til at opfostre et barn som et ægtepar. Jeg vil gerne gentage, at for mig er det ikke et spørgsmål om at finde folk velegnede eller ikke velegnede til at opfostre et barn, men om at vurdere, om man i det givne tilfælde har fundet de optimale muligheder for et barns opvækstmiljø. Det er altså noget andet. En enlig kan være aldrig så kvalificeret, man har på forhånd frataget barnet muligheden for at have to forældre. I hvert fald de mennesker, der kæmper for børns ret til to forældre, må se på dette spørgsmål ud fra den synsvinkel.

Jeg forstod, at hørings svarene foreligger, og at vi altså vil få dem oversendt. Jeg synes,

[Aase Olesen]

det er ejendommeligt, at man ikke har fået tid til at høre adoptionsnævnet, sådan at man også kunne have taget det med i betragtning.

I bemærkningerne på side 4 står der, at der formentlig vil ske en stigning i antallet af adoptionsansøgninger, og samtidig siger man, at der ikke vil være nogen administrative og økonomiske konsekvenser. Så vil jeg godt spørge: hvad er så konsekvensen af det? Er det længere ventetider, eller er det, hvis man går hurtigere igennem systemet, flere skuffede, men godkendte adoptanter, fordi udlandet ikke ønsker at matche børn til adoptivforældre, der er meget over 40 år, eller som er enlige?

Jeg vil tilsige vores medvirken i retsudvalget til en grundig behandling af disse ting ud fra de retningslinjer, jeg har fremdraget her.

Wilhelm (VS):

Jeg må først konstatere, at fru Birgith Mogensens desværre ikke har noget svar – hverken til mig eller til fru Alice Faber – på, hvad det er for børn, for hvem alternativet er at blive på institutioner. Jeg kan da godt røbe, at forklaringen er ganske enkel. De findes ikke. Fru Birgith Mogensen er galt afmarcheret, og hele fru Birgith Mogensens argumentation bygger på et falsum. Det er ikke alternativet for noget barn i dag, der er frigjort af hjemlandet til adoption. Så det, vi står og vælger imellem, er, om de skal til den ene familie eller til den anden familie. Slækker vi på kravene, betyder det bare, at der er nogle endnu bedre kvalificerede forældre, som må skuffes, mens vi sender børnene ud til nogle forældre, som nu på grund af lempeligere regler bliver godkendt, hvad de ikke tidligere er blevet. Det er alternativet og ikke noget med, at børn ellers må blive på institution.

Der er måske en gruppe – jeg er ikke helt sikker på, om det gælder længere, men det har det gjort tidligere – nemlig de noget ældre adoptivbørn, dem på i hvert fald over 3–4 år og så hele vejen op. Der har tidligere været et problem med at finde adoptionsforældre, og hvis det stadig væk er tilfældet, mener jeg også godt, at vi kan løse det. Her vil netop ministerens nu antydede nye aldersbetingelse, hvor man siger 40 år plus barnets alder, være rigtig og selektiv, både fordi de forældre aldrig nogen sinde bliver vold-

somt gamle i forhold til deres børn, og fordi det netop kun bliver en lempelse for de børn, der er noget ældre, og som det har været svært at skaffe adoptivforældre til. Dem vil vi bestemt ikke lukke af fra at kunne diskutere med ministeren og med hvem som helst i øvrigt.

Til spørgsmålet, om det skal være alderen på ansøgningstidspunktet eller på godkendelsestidspunktet, må jeg sige, at jeg kan godt se de forældre, der bliver rasende over, at behandlingstiden forhindrer dem i at opfylde aldersbetingelsen, men stadig væk: hvis det er barnets tarv, vi skal tage hensyn til, og hvis vi i øvrigt finder, at en aldersbetingelse er rimelig, så må det være alderen på godkendelsestidspunktet, der gælder. Derfor vil jeg meget hellere have regler, der sætter grænser for varigheden af sagsbehandlingen, end regler, der siger, at uanset hvor længe sagsbehandlingen har varet, gælder aldersbetingelsen fra ansøgningstidspunktet.

Vi bliver nødt til at tage hensyn til, hvor disse børn kommer fra, og når vi accepterer, at man må have et formaliseret ægteskab, selv om vi ellers synes, at det er et kedeligt krav at stille, og slet ikke finder det rimeligt under danske forhold, så er det, fordi vi ved, at det betyder noget for de lande, der leverer adoptivbørnene.

Tilsvarende må vi også acceptere, at enlige forældre altså ikke er lykken i deres øjne. Det er altså også sværere end at være to om de situationer. Som jeg gjorde meget ud af i januar 1983, er det så ekstra belastende og kompliceret en opgave at tage sig af adoptivbørn, som man tit først får, når de er 2 år gamle, som er fremmedartede, og som støder på racistiske fordomme osv., at der må stilles større krav til disse forældre end til almindelige danske forældre. Det er ikke spor mærkeligt, at det er en vanskeligere opgave.

Det, jeg ikke nåede at omtale i første omgang, var nedlæggelsen af samrådene og overførelsen til statsamtterne. Det synes vi er overordentlig betænkeligt. Jeg kan ikke forstå, at så mange ordførere har spurgt: hvad skal så de nye samråd bestå i? For der er jo ingen nye samråd. Samrådene er nedlagt, og afgørelsen er overladt til statsamtterne. Samtidig siger man, at det betyder en forenkling. Ja, det betyder selvfølgelig, at det er en jurist, der sidder og afgør det, hvor det før har været en socialarbejder, en læge og en jurist.

[Wilhjelm]

Vi synes, det virkelig er et tilbageskridt, og vi kan i øvrigt slet ikke forstå, at det er en forenkling, selv om det bliver en enkelt, der skal afgøre det, for man får et ekstra led ind. Hver gang man skal finde ud af, om der skal indhentes eksperterklæringer – vi synes ikke, det har været overdrevet, det har været en femtedel til en sjattedel af tilfældene, og de allerfleste er sluppet igennem det nåleøje også – kan det ikke være nogen forenkling, at det nu er de amtslige sociale myndigheder, der skal indstille, om man vil have en ekspertundersøgelse, og derefter skal statsamtet tage stilling til, om man ønsker sådan en ekspertundersøgelse. Så skal sagen gå tilbage igen, og så skal den retur endnu en gang. Vi mener ikke, at det er nogen forenkling.

Til sidst vil jeg sige, at vi er mindst lige så interesserede som fremskridtspartiet i at få undersøgt: hvad var erfaringerne med adoptionerne før 1976, da man havde regler, der nærmede sig det her foreslåede? Vi mener at vide, at erfaringerne var dårlige, og at det var derfor, man lavede reglerne om i 1976.

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

Jeg blev spurgt om, hvorfor man ikke havde hørt adoptionsnævnet. Må jeg bare for en ordens skyld sige, at vi har hørt adoptionsnævnet, men vi bestemmer jo ikke, på hvilket tidspunkt nævnet holder møde, ligesom vi ikke bestemmer, på hvilket tidspunkt folketinget sætter en sag til første behandling. Derfor kan jeg altså ikke i dag oplyse, hvad nævnet siger, da nævnet ikke har drøftet det i et møde.

Med hensyn til fru Alice Fabers spørgsmål om samrådenes sammensætning må jeg sige, at hr. Wilhjelm har jo ret i, at samråd i hidtidig forstand ikke vil eksistere, hvis forslaget går igennem. Det bliver altså amtmanden og dem, der er ansat i statsamtene, der har afgørelsen i disse tilfælde. De tager selv stilling til, i hvilket omfang de vil høre andre. Jeg ser her bort fra socialcentre, der kommer med de første oplysninger.

Det blev nævnt af fru Alice Faber, at Gunhild Due i en udtalelse til Kristeligt Dagblad havde sagt, at hun ikke ville fortsætte i nævnet, hvis vi gennemførte et forslag af den karakter, vi her taler om. Ja men der er jo ingen, der kan tvinge nogen til at udføre et arbejde. Det var vel heller ikke så meget det,

der var meningen med at nævne det fra fru Alice Fabers side. Jeg kender fru Gunhild Due udmærket og sætter stor pris på hendes arbejde – det gjorde jeg også, da fru Gunhild Due var repræsentant for SF her i folketinget – men det er da klart, at der kan være en forskellig opfattelse af tingene. Det er vel ikke så forfærdelig mærkeligt, at der er en forskel i opfattelsen hos socialistisk folkeparti og f.eks. mit eget parti i en række af disse spørgsmål. Det er der, og det synes jeg ikke man skal lægge skjul på. Om man skal sige: »Hvis det bliver de andres linje, der kommer til at virke, så vil jeg slet ikke være med i arbejdet«, det skal jeg ikke tage stilling til, men det er måske ikke helt den naturlige og rigtige konsekvens.

I relation til aldersspørgsmålet nævner fru Aase Olesen, hvad jeg har sagt ved den tidligere debat. Jeg var også dengang inde på, som fru Aase Olesen jo også sagde, det uheldige i, synes jeg, at den nævnte 30-årige kvinde ikke havde mulighed for en adoption. Det var det, jeg gentog før. Det er for mig ikke afgørende, om man placerer disse aldersgrænser på den ene eller den anden måde – forstået sådan, at jeg siger ikke, at de 45 år er det helt rigtige. Der er jo nævnt – og jeg har selv nævnt – andre muligheder, men jeg synes fortsat, der er noget forkert i, at man unddrager folk i den alder adoptionsmuligheder. Fru Alice Faber stillede spørgsmålet op, om det virkelig var naturligt, at to 45-årige skulle adoptere. Man kan nøjagtig lige så godt – og ofte rigtigere – stille spørgsmålet på en anden måde, hvor aldersforskellen er betydelig: er det rimeligt at unddrage den, der er meget yngre end de 45 år, muligheden for at få et barn gennem adoption? Jeg mener det ikke, og det er for mig det afgørende at få ændret noget i reglerne, så man giver den mulighed.

I den forbindelse siger jeg tak til hr. Wilhjelm, fordi han viste interesse for den tanke, jeg viderebefordrede: at man også kan fastsætte kriterierne som en aldersforskel imellem barnet og adoptanten.

(Kort bemærkning).

Alice Faber (SF):

Min naivitet gjorde, at jeg kom til at sige samråd, for jeg havde egentlig ikke forestillet mig, at justitsministeren ville overlade det til

[Alice Faber]

amtmanden og hans jurister at afgøre disse spørgsmål. Jeg havde dog forventet, at man ville drage noget af den ekspertise, som findes i de nuværende samråd, med over i statsamterne. Svaret gør mig endnu mere bekymret for justitsministerens forslag. Jeg har så megen respekt for det arbejde, som samrådene har lavet, at jeg finder, det er en devaluering af deres arbejde at overlade det til kun én faggruppe.

Jeg er meget rolig ved at nægte meget yngre, som er gift med betydelig ældre ægtefæller, muligheden for adoption. Jeg synes, at det skal være svært at adoptere, og jeg synes, det er vigtigt, at forældrene har en alder, der svarer til de fleste forældres alder.

Jeg kan sige til ministeren, at Gunhild Dues begrundelse for at trække sig er, at hun ikke vil sidde og administrere ud fra et grundlag, som hun finder urimeligt, så det er sådan set i samklang med det, jeg siger. Jeg er jo også SF'er, så det passer måske meget godt, som justitsministeren siger. Vi finder, det er vigtigt, at man har et rimeligt grundlag at beslutte på. Ellers kan man ikke beslutte tilstrækkeligt for dem, man sidder og beslutter for.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Fjerde næstformand (Arentoft):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

8) Første behandling af lovforslag nr. L 42:

Forslag til lov om ændring af lov om social bistand. (Ændring af reglerne om hjælp til hjemmeboende handicappede børn samt ændrede regler om støtte til erhvervelse af motor køretøjer til personer med invaliditet).

(Fremsat 19/10 83).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Torben Lund (S):

Det er med nogen forbløffelse, vi har konstateret indholdet af de ændringer, socialministeren nu foreslår i reglerne om hjælp til familier med et hjemmeboende handicappet barn. Forbløffelsen skyldes sådan set ikke uenighed i forslaget om en bagatelgrænse, men at socialministeren netop tilhører det parti, som sidste forår slet ikke kunne vente på resultatet af den undersøgelse, socialstyrelsen var i gang med om anvendelsen af bistandslovens § 48. Medens man var i opposition i foråret 1982, skulle man af al magt have gennemført en ordning, så også små merudgifter kunne kompenserer fuldt ud, uanset om modtagerfamilien havde gode økonomiske forhold, og uanset hvilken lidelse det drejede sig om. Men nu foreligger undersøgelsesresultatet, og det har egentlig fuldt ud bekræftet vores advarsler i foråret 1982 mod at lave så generelle regler. Jeg forstår, at socialministeren også er blevet klogere, og det er vi da godt tilfredse med.

Vi er enige i, at der bør indføres en bagatelgrænse eller noget lignende, sådan at der kun ydes støtte, når de månedlige udgifter overstiger et vist beløb. Socialstyrelsens undersøgelse af kommunens anvendelse af bistandslovens § 48 har vist, at langt den overvejende del af hjælpen bliver ydet til dækning af ganske små udgifter, og uden at der er tale om nogen vidtgående handicap eller børn med kroniske lidelser. Når det drejer sig om familier med mellemstore og høje indkomster, finder vi, det er rimeligt, at sådanne mindre merudgifter bliver betalt af familien selv.

Men dermed har jeg også sagt, at vi vil lægge stor vægt på, at når det drejer sig om lavindkomstfamilier, må der laves nogle særlige dispensationsordninger vedrørende bagatelgrænsen. Vi ønsker at få handicapbegrebet og begrebet kronisk lidelse defineret noget nærmere.

Jeg vil godt spørge socialministeren, om man har overvejet andre betalingsregler end en generel bagatelgrænse. Hvis man har overvejet andre, kunne det være interessant at høre, hvad de overvejelser er gået ud på.